

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης ως μέσο επαγγελματικής ανάπτυξης εκπαιδευτικών

Ευρωπαϊκή προοπτική και καλές πρακτικές
από διάφορες χώρες της Ευρώπης

Λουκάς Λουκά, PhD.
Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Λίγα λόγια για το πρόγραμμα

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης με δύο λόγια...

Δομή και Χαρακτηριστικά Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Τύποι Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Στάδια λειτουργίας Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Προϋποθέσεις επιτυχημένων Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Ρόλοι εντός (και εκτός) Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Ο ρόλος του αναστοχασμού σε μία Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης

Ο ρόλος της διερεύνησης σε μία Επαγγελματική Κοινότητα Μάθησης

Προκλήσεις

Λίγα λόγια για το
πρόγραμμα

Leading and Facilitating Professional Learning Communities in Schools towards an Inquiry-based & Reflective Practice

- Χρηματοδοτημένο ERASMUS+ έργο (KA220-BW-23-36-153179)
- 3 έτη, Σεπτέμβριος 2023 – Αύγουστος 2026
- Στοχεύει στην ενίσχυση της σχολικής ανάπτυξης, της διδασκαλίας και της μάθησης εστιάζοντας στην επαγγελματική μάθηση και ανάπτυξη εκπαιδευτικών.
- Αξιοποιεί τις Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης (ΕΚΜ) για τη βελτίωση της **διερεύνησης**, του **αναστοχασμού** και των καινοτόμων πρακτικών διαφορετικών ομάδων εκπαιδευτικών.
- Οι βασικές δραστηριότητες του έργου περιλαμβάνουν
 - την επιστημονική επέκταση της έννοιας των ΕΚΜ με **εξειδικευμένη ηγεσία** και **στήριξη (facilitation)**
 - την υλοποίηση στοχευμένων δραστηριοτήτων στήριξης ΕΚΜ
 - την δημιουργία αυτοδύναμης διαδικτυακής εκπαίδευσης για ηγέτες και υποστηρικτές/τριες ΕΚΜ
- Χώρες που συμμετέχουν: Γερμανία, Αυστρία, Νορβηγία, Ισπανία, Ελλάδα και Κύπρος

Επαγγελματικές
Κοινότητες Μάθησης
με δύο λόγια...

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Ολοένα αυξανόμενη βιβλιογραφία για το θέμα...
- Οι Επαγγελματικές Μαθησιακές Κοινότητες (ΕΚΜ) είναι μια μορφή επαγγελματικής ανάπτυξης που παρέχει στους εκπαιδευτικούς ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο να ενεργούν ως «μαθητές» και στα σχολεία ως «κοινότητες μάθησης» (Clarke & Hollingsworth, 2002).
- Οι ΕΚΜ αναφέρονται σε μικρές ομάδες εκπαιδευτικών με **κοινά ενδιαφέροντα και όραμα**, οι οποίοι
 - συναντιούνται σε **τακτική βάση**
 - **ανταλλάσσουν** εμπειρογνωμοσύνης
 - **εργάζονται από κοινού** για τη **βελτίωση της διδακτικής τους πρακτικής** (Margalef & Roblin, 2016).
- Σε αυτό το πλαίσιο, η επαγγελματική μάθηση είναι μια **συνεχής, διαρκής, εντατική και συνεργατική** προσέγγιση για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των εκπαιδευτικών (Slabine, 2011) με απώτερο σκοπό την ενίσχυση της μάθησης των μαθητών.

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Όταν η ιδέα των ΕΚΜ εμφανίστηκε για πρώτη φορά από την Judith Little το 1981, αντιπροσώπευε μια αλλαγή προοπτικής και επιστημονικού παραδείγματος
 - από τη μάθηση ενός εκπαιδευτικού στη μάθηση που λαμβάνει χώρα μέσα σε μια κοινότητα.
- Μερικά χρόνια αργότερα ορίστηκε από πέντε κύριες συνιστώσες (Kruse, Louis, & Bryk, 1994) :
 - αναστοχαστικούς διαλόγους
 - αποϊδιωτικοποίηση της πρακτικής
 - συλλογική εστίαση στη μάθηση των μαθητών
 - συνεργασία
 - κοινές νόρμες και αξίες

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Εναλλακτική μορφή επιμόρφωσης εκπαιδευτικών
- Μορφή **ενδοσχολικής** επαγγελματικής ανάπτυξης
- Προέρχεται από τους ίδιους τους ενδιαφερόμενους εκπαιδευτικούς
- Επαγγελματίες συνυπάρχουν σε μια κοινότητα για να μαθαίνουν συλλογικά, ο ένας από τον άλλο και να αναπτύσσονται επαγγελματικά.
- Λειτουργούν ως κοινότητες διερευνώντας, αξιολογώντας και βελτιώνοντας τις καθημερινές διδακτικές πρακτικές τους.
- Απώτερος σκοπός η βελτίωση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των μαθητών/τριων.

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Η ποιότητα της σχολικής εκπαίδευσης και η βελτίωσή της είναι θέματα που απασχολούν τη διεθνή βιβλιογραφία.
- Στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών συστημάτων, υπάρχει έντονη έμφαση στη συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
 - Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η επαγγελματική τους συμπεριφορά συμβάλλει άμεσα στα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών και θεωρείται επένδυση για το μέλλον.
- Η ανάπτυξη των επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης συχνά συνδέεται με την έννοια της δια βίου μάθησης και την κατανόηση του σχολείου ως εκπαιδευτικού οργανισμού.
- Η ιδέα των ΕΚΜ σε ορισμένες χώρες όπως η Νορβηγία και η Γερμανία είναι κεντρική στα εθνικά έγγραφα και τους πολιτικούς στόχους σήμερα σε αντίθεση με άλλες όπως η Ελλάδα και η Ισπανία.

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Οι ΕΚΜ θεωρούνται κρίσιμες για την επίτευξη αριστείας στην εκπαίδευση.
- Οι ΕΚΜ παρέχουν ένα πλαίσιο για τους εκπαιδευτικούς να εξετάζουν συλλογικά, να αναστοχάζονται και να βελτιώνουν τις διδακτικές τους μεθόδους, με τον τελικό στόχο την αύξηση της απόδοσης των μαθητών.
- Η αποτελεσματικότητα αυτών των κοινοτήτων και η ικανότητά τους να προωθούν μια κουλτούρα διερεύνησης και αναστοχασμού μεταξύ των εκπαιδευτικών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τους ρόλους της ηγεσίας.
- Οι ΕΚΠ αποτελούν μια αποτελεσματική προσέγγιση για τη βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής λήψης αποφάσεων στη διδασκαλία (Avgitidou, 2019; Vescio & Adams, 2015; Grosche, Fussangel, & Gräsel, 2020)

Δομή και
Χαρακτηριστικά
Επαγγελματικών
Κοινοτήτων Μάθησης

**Οι Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης
αποτελούν επαναπροσδιορισμό της
επαγγελματικής και της δια-βίου μάθησης**

↓

**Συλλογική
(collective)**

↓

**Ενώ η διαδικασία της μάθησης
έχει συχνά προσωπικό χαρακτήρα
πραγματώνεται μέσα από
συνεργατικές διαδικασίες**

Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- **Χαρακτηριστικά**

- Συλλογική ευθύνη (collective responsibility)
- Συνεργατική μάθηση (Collaborative learning)
- Συνεργατική Εμπειρογνωμοσύνη
- Συλλογική αποτελεσματικότητα

Χαρακτηριστικά Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

- Αναστοχαστική μάθηση (Reflective Learning)
- Μεταμορφωτική πρακτική (Transformative Practice)
- Λήψη αποφάσεων βασισμένες σε στοιχεία και δεδομένα (Evidence-Based)
- Ανταλλαγή απόψεων και κλίμα εμπιστοσύνης (Sharing & Trusting)
- Ευθυγράμμιση με τους Σχολικούς Στόχους

Συνεργατική και Συναδελφική Μάθηση

- Η **συνεργατική** και **συναδελφική** μάθηση είναι κεντρικές ιδέες στη μάθηση ενηλίκων (Yorks & Kasl, 2002).
- Ανάγκη να ανοιχτούμε στους άλλους και να εντοπίσουμε προσωπικές επαγγελματικές «ανασφάλειες» προκειμένου να στραφούμε σε νέα μάθηση.
- Οι κύριες δραστηριότητες των ΕΚΜ περιλαμβάνουν καλή επικοινωνία και συζήτηση, συχνά κερδίζοντας ιδέες από τα άλλα μέλη.

Δομή Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Η δομή ποικίλει ανάλογα με τις ανάγκες και τους στόχους των ατόμων που τις απαρτίζουν

Πρωτοβουλία

Ανάπτυξη

Βαθμίδες
Εκπαίδευσης

Συντονιστής/τρια
Υποστηρικτής/τρια

Μέγεθος ομάδας

Διάρκεια

Είδος
συναντήσεων

Από την ίδια
σχολική μονάδα

Εντός σχολικής
μονάδας
Μεταξύ σχολικών
μονάδων

Εσωτερικός ή
Εξωτερικός

6 -20 άτομα

Μερικούς μήνες –
1 σχολικό έτος

Σκοπός Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

- Ο κύριος στόχος είναι η βελτίωση της εκπαιδευτική εμπειρίας και των μαθησιακών αποτελεσμάτων για τους μαθητές μέσω της βελτίωσης της εμπειρογνωμοσύνης των εκπαιδευτικών, της συνεργασίας και της καινοτομίας.
- Λειτουργία του σχολείου ως οργανισμού μάθησης.
- Βελτίωση του σχολείου.
- Επαγγελματική μάθηση/ανάπτυξη των εκπαιδευτικών.
- Βελτίωση των δεξιοτήτων και γνώσεων των εκπαιδευτικών μέσω συνεργατικής διερεύνησης, ανταλλαγής ειδικευμένων γνώσεων και επαγγελματικού διαλόγου.
- Ο στόχος μιας ΕΚΜ δεν είναι μόνο να βελτιώσει τα αποτελέσματα των μαθητών, αλλά και να προωθήσει ένα υποστηρικτικό και θετικό περιβάλλον όπου οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναπτύσσονται και να μαθαίνουν μαζί.

Τύποι Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Τύποι Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης ως προς την στήριξη

- Στήριξη επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης από διευθυντικά στελέχη του κάθε σχολείου (παράδειγμα της Νορβηγίας-Σουηδίας)
- Κεντρική στήριξη επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης (παραδείγματα Κύπρου-Ισπανίας Παιδαγωγικά Ινστιτούτα)
- Άτυπος θεσμός επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης (εξωτερική στήριξη από π.χ. Πανεπιστήμια)
- Ενίσχυση δεξιοτήτων συνεργασίας εντός επαγγελματικών κοινοτήτων μάθησης από προπτυχιακά προγράμματα σπουδών ή προγράμματα επαγγελματικής προϋπηρεσιακής κατάρτισης)

Διαφορετικές Επαγγελματικές Κοινότητες Μάθησης

- Μια ομάδα μπορεί να αποτελείται από ολόκληρο το σχολικό προσωπικό
 - Δείχνει μία ομάδα προσανατολισμένη στη μάθηση και τη βελτίωση
 - Υπογραμμίζει την ιδέα μιας γενικότερης μαθησιακής κουλτούρας που ακολουθεί ειδικές αρχές και απαιτεί μια υποστηρικτική δομική ρύθμιση.
- Μια μικρή ομάδα 3-10 εκπαιδευτικών από ένα σχολείο που συνεργάζονται για να εργαστούν σε κοινά θέματα και να αναπτύξουν την επαγγελματική τους κατάρτιση.
 - Κοινό θέμα/πρόβλημα προς μελέτη και βελτίωση
- Μία ομάδα εκπαιδευτικών από διαφορετικά σχολεία με κοινή συνισταμένη το αντικείμενο το οποίο διδάσκουν

Στάδια λειτουργίας Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Στάδια λειτουργίας ΕΚΜ

- Δημιουργία κοινότητας
- Καθιέρωση & σταθεροποίηση λειτουργίας της κοινότητας
- Σύνδεση τοπικής εισαγωγής καινοτομιών με το ευρύτερο συγκείμενο και σύστημα

Εργαλειοθήκη δραστηριοτήτων

Needs investigation + interpretation - initiating a PLC	Connecting with others' needs - Reflection	Trainings	Implementation and evaluation of actions - interim report	final report next year's preparation for the community	Year 2 initiation
Month 1-2 of the school year	Month 2-3 of the school year	Months 3 & 4 of the school year	Rest of the school year	End of the school year	Beginning of school year 2
A5_Needs Assessment using stickers	B5.1 Exploring different perspectives	C6-Reflection on training	D8.1_Teachers' reflection model after lesson observation	E5_Final Reflection and Evaluation on the Action Plan for Professional Learning	F5_The wall of memories
A6_In-depth needs analysis form (specification of the topic)	B5.2 Looking for the perspectives ("The elephant")		D7 Students' response and participation form		A9_The compass
A9_Compass	B9_Using data for decision-making		D9_Using the Reach model to promote the role of the PLC coordinator as an Instructional Leader		
A12_Collective ideas for actions and practices	B10 Group Action Review (Checklist)		D10_Interim Reflection and Evaluation on the Action Plan for Professional Learning		
A14_Role on the wall – PLC coordinators' reflection on the PLC function	B12 Stepping into another's shoes				

	Culture
	Structure
	Reflection
	Concept

Προϋποθέσεις
επιτυχημένων
Επαγγελματικών
Κοινοτήτων Μάθησης

Προϋποθέσεις επιτυχημένων ΕΚΜ

- **1. Χρόνος για ανάπτυξη:**

- Οι επιτυχημένες ΕΚΜ **απαιτούν χρόνο** για να αναπτυχθούν και να ωριμάσουν.
- Αυτό περιλαμβάνει τόσο τις χρονικές πτυχές όσο και τις αφιερωμένες εργάσιμες ώρες για την επιμόρφωση εν ώρα εργασίας.
- Ο στόχος είναι να θεσπιστούν οι ΕΚΜ ως απαιτήσεις εργασίας και όχι ως δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.
- Ο χρόνος αποτελεί πολύπλευρο ζήτημα (χρόνος συναντήσεων, χρόνος για δοκιμές και εφαρμογές, χρόνος για να φανούν τα πρώτα αποτελέσματα, δόμηση χρόνου κατά τη διάρκεια των συναντήσεων της κοινότητας)

- **2. Αποτελεσματική δομή και συνεργασία:**

- Τα μέλη μιας ΕΚΜ πρέπει να **γνωρίζονται** μεταξύ τους και να **συνεργάζονται** αποτελεσματικά.
- Αυτό περιλαμβάνει τη **διατήρηση της επικέντρωσης** κατά τη διάρκεια των συναντήσεων και τον **προγραμματισμό των αναπτυξιακών αλλαγών** κατά τη διάρκεια ενός εκτεταμένου χρονικού διαστήματος με ένα καλά καθορισμένο σχέδιο δράσης.

Προϋποθέσεις επιτυχημένων ΕΚΜ

• 3. Εσωτερική Συμμετοχή και Εξωτερική Υποστήριξη:

- Οι ΕΚΜ επωφελούνται από την εσωτερική συμμετοχή (εντός της ομάδας) και την εξωτερική υποστήριξη (από διάφορους ενδιαφερόμενους).
- Συνεχής παρακολούθηση και υποστήριξη καθόλη τη διάρκεια της λειτουργίας ΕΚΜ
- Η ισχυρή σύνδεση μεταξύ των δραστηριοτήτων των ΕΚΜ και της εργασίας/εφαρμογών των εκπαιδευτικών στην τάξη είναι κρίσιμης σημασίας.

• 4. Απαιτήσεις Πλαισίου:

- Ένα **υποστηρικτικό πλαίσιο** στο επίπεδο του σχολείου και εντός του ευρύτερου πλαισίου (όπως η σχολική περιοχή) είναι κρίσιμο.
- Οι απαιτήσεις του πλαισίου μπορεί να περιλαμβάνουν παραγωγικό **διαμοιρασμό της εργασίας** που επιτελείται, παροχή **αιθουσών** συναντήσεων, **τεχνική υποστήριξη** και **υλικά** για δομημένη ανταλλαγή.
- Η **συμμετοχή ειδικών** από ένα ευρύτερο δίκτυο ενισχύει την αποτελεσματικότητα των ΕΚΜ.

Απαραίτητα στοιχεία

- **Προσωπικό επίπεδο**
 - Κοινή προσωπική πρακτική
 - Δέσμευση
- **Συλλογικό επίπεδο**
 - Συλλογική μάθηση
 - Κοινές αξίες και όραμα
 - Αναστοχαστική πρακτική
 - Δέσμευση
- **Σχολικό/συστημικό επίπεδο**
 - Υποστηρικτικές συνθήκες
 - Υποστηρικτική ηγεσία
 - Συνεχής παρακολούθηση και στήριξη

Ρόλοι εντός (και εκτός) Επαγγελματικών Κοινοτήτων Μάθησης

Ρόλοι εντός ΕΚΜ

- Ρόλος του/της διευθυντή/τριας της σχολικής μονάδας
- Ρόλος συντονιστή/ριας ΕΚΜ
- Ρόλος υποστηρικτών/ριών ΕΚΜ
- Ρόλος συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

Ρόλοι εντός ΕΚΜ

- Η **ηγεσία** και οι **συντονιστικοί** ρόλοι επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα των ΕΚΜ και την ανάπτυξη μίας κουλτούρας διερώτησης και αναστοχασμού.
- Ο ρόλος του διευθυντή και άλλων ηγετών εντός αυτών των κοινοτήτων είναι καθοριστικός στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου ενθαρρύνεται η **αναστοχαστική πρακτική** και η **διερεύνηση των αποτελεσματικών διδακτικών στρατηγικών** (Gray & Summers, 2015).

Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας στις ΕΚΜ

- Ρόλος ηγετικών στελεχών σχολικών μονάδων: η **δόμηση** της **σχολικής εργασίας** και της **συλλογικής συνεργασίας** με στόχο την αξιόπιστη και σταθερή συμμετοχή στη σχολική ανάπτυξη.
- Δρουν ως **συντελεστές αλλαγής**, κυρίως λόγω της επιρροής που έχουν στην διαμόρφωση και ανάπτυξη της εκπαίδευσης στην σχολική κοινότητα.
- **Ρόλοι των ηγετών/διευθυντών στις Ε.Κ.Μ.:**
 - Η εφαρμογή του ηγετικού ρόλου τους με κοινή προσέγγιση - **ανάπτυξη κουλτούρας μάθησης**
 - Η προώθηση της **συνεργασίας και της ανάπτυξης δεξιοτήτων** στο διδακτικό προσωπικό
 - Η δημιουργία ευνοϊκών **εργασιακών συνθηκών**, παρεμβάσεις σε επίπεδο **κοινής ηγεσίας** και η συνεχής παρακολούθηση των εργασιών της κοινότητας

Ο/Η Διευθυντής/τρια του σχολείου

- Ο ρόλος της σχολικής ηγεσίας / διευθυντών περιλαμβάνει το ρόλο του διαμεσολαβητή / συντονιστή ως προς:
 - Την ενημέρωση για θέματα σχολικής ανάπτυξης και επιτυχούς διδασκαλίας
 - Την παροχή εργαλείων και υποστήριξης δράσεων/δραστηριοτήτων
 - Την αντιμετώπιση πρακτικών προκλήσεων στα σχολεία

Συντονιστής Ομάδας από Μέλη ΕΚΜ

- **Ο Συντονιστής ΕΚΜ:**

- Δρα ως ένα είδος "μεσαίας διοίκησης"
- Προσομοιάζει τον ρόλο ενός "ηγέτη-εκπαιδευτικού" και εφαρμόζει ένα είδος κατανεμημένης εργασίας: π.χ. υποστηρικτές, δραστηριοποίηση μελών, δημιουργία θετικού κοινωνικού κλίματος, καθώς και η δημιουργία δομών για την κάθε ομάδα
- Αναλύει τις επιτυχίες και τις αδυναμίες στην εφαρμογή των ΕΚΜ.
- Συντονίζει την ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων και διασφαλίζει ότι όλοι οι συμμετέχοντες έχουν κάτι να προσφέρουν
- Διασαφηνίζει τους ρόλους, τις ευθύνες και τη συμμετοχή του κάθε μέλους
- Πρέπει να έχει την απαιτούμενη γνώση και δεξιότητες στο συγκεκριμένο αντικείμενο, τις οποίες να μοιράζεται μέσω συζήτησης.
- Μπορεί να αντιμετωπίσει δυσκολίες εάν έχει τον ρόλο εσωτερικού ηγέτη ενώ ταυτόχρονα συμμετέχει ως συνεργάτης.

Συντονιστής/τρια ΕΚΜ

- συμβάλλει στην μεταρρύθμιση μίας εκπαιδευτικής κοινότητας μέσω συναντήσεων, ανατροφοδότησης, συζητήσεων, ενθάρρυνσης της έρευνας και του προβληματισμού.
- συμβάλει στην οργάνωση των εκπαιδευτικών της κοινότητας στη βάση ενός δημοκρατικού σχολείου, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται από τη σχολική κοινότητα και όχι από τον διευθυντή ή τον σχολικό σύμβουλο.
- είναι δίπλα στα μέλη της κοινότητας και συμβάλλει στην προσήλωση στον στόχο της κοινότητας.
- χωρίς να επιβάλλεται στην κοινότητα, συμβάλλει στη διατήρηση του διαλόγου ως καθημερινή πρακτική μέσω της έρευνας και του προβληματισμού.
- στοχεύει στην αύξηση της αυτογνωσίας των εκπαιδευτικών μέσω της έρευνας και του αναστοχασμού.
- βοηθά τους εκπαιδευτικούς να υιοθετήσουν αποτελεσματικές στρατηγικές κατάρτισης, με βάση την καθημερινή εργασία στη σχολική τους μονάδα.

Δεξιότητες συντονιστών/τριών

- επικοινωνιακές δεξιότητες που οδηγούν σε διάλογο και αλληλοκατανόηση
- δόμηση μεθόδων που εξυπηρετούν αποτελεσματική συνεργασία
- διευθέτηση του περιβάλλοντος ώστε μια ομάδα να συμμετάσχει σε μια διεξοδική συζήτηση
- δεξιότητες διερεύνησης και γνώσεις πώς να οδηγήσει τους συμμετέχοντες στον προβληματισμό
- αποτελεσματική αξιολόγηση, τεκμηρίωση και παρακολούθηση
- υποστηρικτική στάση που αφήνει αυτονομία στους συμμετέχοντες

Ρόλος συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

- Συνεργάζονται μεταξύ τους σε διάφορες διαδικασίες:
 - να αποφασίζουν για την εστίαση της ΕΚΜ
 - να αποφασίζουν για τα ερευνητικά ή σχεδιαστικά εργαλεία που θα χρησιμοποιήσουν
 - να αποφασίζουν για τις πρακτικές τους και επίσης να παρουσιάζουν τις πρακτικές τους σε άλλους συναδέλφους
 - να συνεργάζονται στο σχεδιασμό της διδασκαλίας ή να συμμετέχουν σε συνδιδασκαλίες
 - Να συμμετέχουν σε ετερο/αλληλο-παρατηρήσεις

Ρόλος συμμετεχόντων εκπαιδευτικών

- Συμμετέχουν σε συνεδριάσεις και να αναλαμβάνουν δράσεις λήψης αποφάσεων, προγραμματισμού και αξιολόγησης των εργασιών τους με βάση το διάλογο και τη διαπραγμάτευση.
- Συμμετέχουν σε κάποιο είδος έρευνας.
- Υποστηρίζουν ο ένας τον άλλον με σχόλια, υποδείξεις, προτάσεις.
- Συμμετέχουν στην ενδοσχολική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, την οποία διαμόρφωσαν σύμφωνα με τις ανάγκες και το περιβάλλον τους.
- Αναστοχάζονται σχετικά με την πρακτική τους

Εξωτερικοί/ες υποστηρικτές/τριες

- Ένα άτομο που εντάσσεται στην ομάδα ως εξωτερικός και δεν έχει προσωπικό ενδιαφέρον για τα θέματα που συζητούνται.
 - Έχει καλή εμπειρία σχετικά με ΕΚΜ και τον τρόπο συντονισμού τους.
 - Μπορεί να είναι ειδικός στο θέμα
 - Το εξωτερικό άτομο καθοδηγεί την ομάδα σε κάθε συνάντηση ή λιγότερο συχνά.
- Ένα άτομο που συντονίζει το δίκτυο μερικών υποστηρικτών ΕΚΜ και εξυπηρετεί τις ΕΚΜ έμμεσα, συμβουλεύοντας ή εκπαιδεύοντας τους συντονιστές.
 - Μπορεί να είναι ένας εκπαιδευτικός με εμπειρία σε ΕΚΜ ή επικεφαλής που διευκολύνει τους ηγέτες των ομάδων.

Ο ρόλος του
αναστοχασμού σε μία
Επαγγελματική
Κοινότητα Μάθησης

Αναστοχασμός

- Η βιβλιογραφία για ΕΚΜ δεν παρέχει ξεκάθαρη διαφοροποίηση μεταξύ αναστοχασμού (reflection) και διερεύνησης (inquiry).
- Το περιεχόμενο, η κατεύθυνση και οι μέθοδοι υποστήριξης κατά την διάρκεια των συναντήσεων αναστοχασμού μεταξύ των μελών ΕΚΜ δεν είναι ξεκάθαρα διατυπωμένα.
- Ο αναστοχαστικός διάλογος συνεισφέρει στην συνεχή ανάπτυξη και βελτίωση της εκπαιδευτικής μεθόδου, καθώς και της συνεργατικότητας μέσα στις ΕΚΜ.
- Ο αναστοχασμός συνδέεται με την ανάπτυξη εμπιστοσύνης και ειλικρίνειας.
- Οι ΕΚΜ πρέπει να αναστοχάζονται τόσο σε επίπεδο εκπαιδευτικών μεθόδων όσο και σε επίπεδο επικοινωνίας μεταξύ των μελών, ως μία μορφή "μετα-αναστοχασμού".

Αναστοχασμός

- Η ιδέα του αναστοχασμού στις ΕΚΜ στηρίζεται στην ιδέα ότι η γνώση εντοπίζεται στις καθημερινές εμπειρίες των εκπαιδευτικών και οι δραστηριότητες των ΕΚΜ εξυπηρετούν στο ότι οι εκπαιδευτικοί μαθαίνουν να κατανοούν καλύτερα τις εμπειρίες τους μέσω κοινού κριτικού προβληματισμού για την πρακτική τους (Vescio, Ross, & Adams, 2008).
- Οι εκπαιδευτικοί που στοχάζονται για την πρακτική τους, εξετάζουν τη **σχέση μεταξύ διδασκαλίας και μάθησης** των μαθητών τους και κάνουν αλλαγές για βελτίωση (McLaughlin & Talbert, 2006).

Ο αναστοχασμός

- Πηγάζει από παρατηρήσεις, δεδομένα και ανατροφοδότηση
- Αποτελεί μέρος της επαγγελματικής ευθύνης των συμμετεχόντων
- Χρειάζεται εμπιστοσύνη και ειλικρίνεια
- Χρειάζεται σύνδεση με επιστημονική γνώση και γνώση του εκπαιδευτικού συστήματος
- Πραγματώνεται μέσα από τη διδασκαλία και της συζητήσεις εντός της ΕΚΜ
- Έχει διαφορετικά είδη με διαφορετικούς ρόλους

Πλαίσιο επιπέδων αναστοχασμού (Larrivee, 2008)

Level 1 Pre-reflection

Interprets classroom situations without thoughtful connection to other events or circumstances.

Beliefs and positions about teaching practices are generalized and not supported with evidence from experience, theory, or research.

The teacher's perspective is undifferentiated and general regarding the needs of learners.

Level 2 Surface reflection

Examination of teaching methods is confined to tactical issues concerning how best to achieve predefined objectives and standards.

Beliefs and positions about teaching practices are supported with evidence from experience, not theory or research.

The teacher's view of learners is somewhat differentiated, acknowledging the need to accommodate learner differences.

Level 3 Pedagogical reflection

Constantly thinking about how teaching practices are affecting students' learning and how to enhance learning experiences.

The teacher's goal is continuously improving practice and reaching all students.

Reflection is guided by a pedagogical conceptual framework. Beliefs and positions about teaching are specific and supported by evidence from experience, as well as being grounded in theory or research.

The teacher's view of teaching and learning is multidimensional, connecting events within a broader framework.

Level 4 Critical reflection

Engaged in ongoing reflection and critical inquiry concerning teaching actions as well as thinking processes.

The teacher holds up both philosophical ideologies and teaching practices for continuous examination and verification.

The teacher consciously considers how personal beliefs and values, assumptions, family imprinting, and cultural conditioning may impact on students.

The critically reflective teacher is concerned with promoting democratic ideals and weighs the ethical and social implications of classroom practices..

Ο ρόλος της
διερεύνησης σε μία
Επαγγελματική
Κοινότητα Μάθησης

Η Διερεύνηση ως εργαλείο εργασίας στις ΕΚΜ

- Η συλλογική διερεύνηση αποτελεί ένα είδος συμμετοχικής και συλλογικής έρευνας, η οποία εστιάζεται στις επαγγελματικές πρακτικές των εκπαιδευτικών, με σκοπό την κατανόηση και τη βελτίωση των εκπαιδευτικών πρακτικών.
- **Η διερεύνηση ως το εργαλείο για evidence-based reflection & decision making**
- Προϋποθέσεις για διερεύνηση:
 - Εμπιστοσύνη και σεβασμός μεταξύ των μελών ΕΚΜ
 - Αλληλο-ενθάρρυνση για βαθύτερη κατανόηση
 - Αυτονομία και ισότητα
 - Δημοκρατικές διαδικασίες λήψης αποφάσεων
 - Αναγνώριση προβλημάτων προς βελτίωση

Διερεύνηση

- Η διερεύνηση σχετίζεται με την ανάπτυξη δεξιοτήτων στους εκπαιδευτικούς
- Εύρος στόχων διερεύνησης: Κατανόηση της κατάστασης και του περιβάλλοντος, οργάνωση αναδιαμόρφωσης εκπαιδευτικών ή ηγετικών μεθόδων και πρακτικών.
- Η διερεύνηση μέσω κοινής απόκτησης γνώσης πριν την λήψη αποφάσεων θεωρείται πολύ σημαντική
- Αποτελεί μία διαδικασία συνεχούς διαπραγμάτευσης της κατανόησης μεταξύ εκπαιδευτικών
- Συμπεριλαμβάνει την κριτική αξιολόγηση απόψεων, τη συνδημιουργία κατανόησης, καθώς και τον εποικοδομητικό διάλογο
- Σχετίζεται με τις ατομικές ανάγκες των εκπαιδευτικών που συμμετέχουν στις ΕΚΜ
- Κατά το στάδιο του σχεδιασμού μπορεί να διαμορφωθεί ένα "πλάνο δράσης", το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί σαν αναπτυξιακό εργαλείο

Πτυχές της Διερεύνησης σε μία ΕΚΜ

Εμπιστοσύνη,
Αμοιβαίος
Σεβασμός & Μερική
Αυτονομία

Ευκαιρία
Κατάρτισης &
Ανάπτυξης
Δεξιοτήτων

Βοήθεια από
Ειδικούς &
Παρακολούθηση
των διαδικασιών

Διαφορετικές
Πηγές &
Ανάλυση
Δεδομένων

Πλάνο δράσης &
Λήψη Αποφάσεων
βάσει Δεδομένων &
Αξιολόγησης

Είδη διερεύνησης

- Διερεύνηση αρχικών αναγκών και προτεραιοτήτων μελών της ΕΚΜ
- Διερεύνηση της κατανόησης των μελών της ΕΚΜ, των πρακτικών τους και της κατανόησης τους για το θέμα υπό μελέτη
- Διερεύνηση του εκπαιδευτικού συγκείμενου και των διαφορετικών προοπτικών κύριων μελών του
- Διερεύνηση της αποτελεσματικότητας μίας παρέμβασης
- Διερεύνηση των διαδικασιών των ΕΚΜ

Δεξιότητες Διερεύνησης και Αναστοχασμού

- Οι δεξιότητες και οι συνθήκες που θεωρούνται απαραίτητες για τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διερεύνηση και τον αναστοχασμό περιλαμβάνουν :
 - την ικανότητα τεκμηρίωσης και τη χρήση εργαλείων τεκμηρίωσης.
 - το κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας καθώς και το άνοιγμα στη συνεργασία.
 - την επαγγελματική στάση και υπευθυνότητα.

Προκλήσεις

Προκλήσεις για την εφαρμογή ΕΚΜ

- Έλλειψη καθιερωμένων δράσεων εφαρμογής ΕΚΜ σε διεθνές επίπεδο
- Έλλειψη κοινώς αποδεκτών και αποδεδειγμένα αποτελεσματικών πρακτικών εφαρμογής ΕΚΜ σε διεθνές επίπεδο
- Διαφορετικές μεθόδοι προσέγγισης των συντονιστών ΕΚΜ σε διαφορετικές χώρες
- Απουσία πολιτικής χρηματοδότησης για τους συντονιστές ΕΚΜ
- Περιορισμένες πληροφορίες για τις αναγκαίες δεξιότητες των συντονιστών ΕΚΜ

Προκλήσεις

• Δομικά Εμπόδια

- Η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος ως μη υποστηρικτική για τις ΕΚΜ
 - έλλειψη ή ανεπάρκεια προβλεπόμενου χρόνου για ενδοσχολική επιμόρφωση, της έλλειψης χρηματοδότησης κ.λπ.
- Κυρίαρχες σχολικές κουλτούρες (ατομική σχολική κουλτούρα και σχολική κουλτούρα ανταγωνισμού).
- Διαθέσιμος χρόνος για τη συμμετοχή σε μια ΕΚΜ.
- Έλλειψη υποστηρικτικών δομών στα σχολεία για τη δημιουργία ΕΚΜ.
- Έλλειψη κατανεμημένης ηγεσίας στα σχολεία.
- Μεγάλος φόρτος εργασίας για τους συμμετέχοντες στις ΕΚΜ.
- Σύντομη διάρκεια του προγράμματος.
- Σχολικές συνθήκες και συνθήκες εργασίας των εκπαιδευτικών και το σχολικό πλαίσιο
 - (π.χ. το μεγάλο μέγεθος ενός σχολείου και ο αριθμός του μη μόνιμου σχολικού προσωπικού επηρεάζουν τις δυνατότητες ενός σχολείου να λειτουργήσει ως ΕΚΜ).

Προκλήσεις

- **Σχολική Κουλτούρα και Σχολικό Κλίμα**

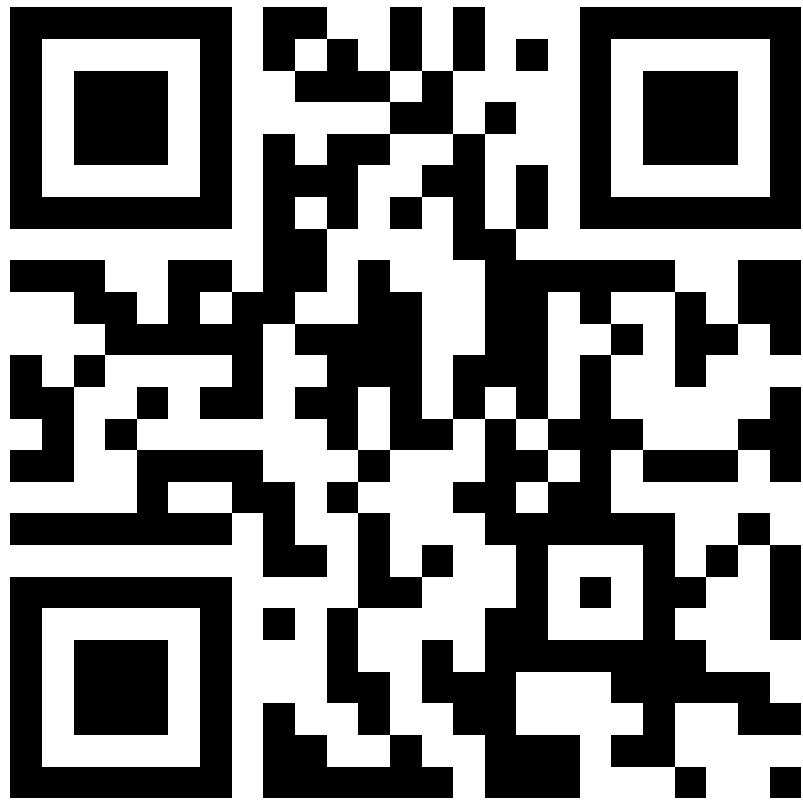
- Δυσπιστία των εκπαιδευτικών προς τον συντονιστή.
- Εντάσεις και διαφωνίες μεταξύ του προσωπικού.
- Η απροθυμία των εκπαιδευτικών να ανταλλάσσουν επισκέψεις για αμοιβαίες παρατηρήσεις μαθημάτων
- Οι εκπαιδευτικοί δεν μετατοπίζονται από τη "μοναχική" και ατομική τους πορεία δράσης σε συνεργατικές μορφές δράσης.
- Δεν συμμετέχουν όλοι οι εκπαιδευτικοί στην ΕΚΜ με την ίδια προσπάθεια και ορισμένοι δεν συνεργάζονται.

- **Απαραίτητες Γνώσεις για Συμμετοχή σε ΕΚΜ**

- Έλλειψη διαθέσιμης γνώσης ή προηγούμενης εμπειρίας σε ΕΚΜ για τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς και τους επικεφαλής για να ξεκινήσουν και να υποστηρίξουν τις ΕΚΜ

Περισσότερες πληροφορίες

L.Louca@euc.ac.cy

<https://www.leafap.eu/>